

Наталія Хібеба

Львівський національний університет

імені Івана Франка

ORCID: 0000-0003-1098-3082; e-mail: khibeba@ukr.net

Слово *коровай*: діалектний текст та обрядовий контекст

Реферат: Записані під час експедицій на Бойківщину впродовж 1999–2016 років тексти про весілля, доступні діалектні, фольклорні, етнографічні записи від кінця XIX ст. свідчать, що до 50-х років XX століття з обрядовою метою використовували не коровай, а випечений домашній хліб із житньої чи вівсяної муки, згодом – із пшеничного борошна або ж куплений виріб.

Сучасні тексти про бойківське весілля дають змогу проілюструвати функціонування слова *коровай*. Проаналізовано семантику лексеми, її здатність утворювати деривати з обрядовим значенням, тенденцію до компонування сталих словосполучень, а також обрядовий контекст використання короваю. Лексема демонструє варіативність на фонетичному, акцентуаційному, словотвірному рівнях. Відзначено різні назви на позначення оздоб на короваю, зокрема спеціально випечених із тіста виробів. У статті наведено розповіді респондентів про вірування, ворожіння тощо, пов'язані з випіканням короваю.

Ключові слова: лексема, весільна лексика, номінація, бойківські говірки

Abstract: The word *korovay*: a dialectal text and the ritual context. Texts about weddings, recorded during expeditions to Boykivshchyna in 1999–2016 and comprising dialectal, folklore and ethnographic records from the late 19th century, are evidence that until the 1950s, it was not the *korovay* but cooked, homemade bread made from rye or oat flour (later on from wheat flour) that was used to prepare a ceremonial product. Modern texts about Boykos' weddings provide information about the word *korovay*. In this article, the semantics of the lexeme, its ability to form derivatives indicating ceremonial aspects, a tendency to form stable phrases, as well as the ritual context of the use of the word *korovay* are analysed. The lexeme demonstrates variability on the level of phonetics, accent and morphology. Various names have been used to denote decorative *korovays*, including specially baked products.

In the article, the respondents talk about their beliefs and the divinations revolving around the process of baking bread.

Key words: lexeme, wedding vocabulary, nomination, Boyko dialects

Серед обрядових атрибутів головний весільний хліб – коровай – вирізняється багатофункційним та символічним використанням на різних етапах обряду: під час сватання, барвінкових обрядодій, благословення наречених на подружжя життя, обдаровування наречених, розподілу між гостями в обряді «перепоя» чи у повесільний день та ін.

Записані під час експедицій на Бойківщину впродовж 1999–2016 років тексти про весілля (див.: Мережа обстежених населених пунктів), доступні діалектні, фольклорні, етнографічні записи від кінця XIX ст. свідчать, що до 50-х років XX століття з обрядовою метою використовували не коровай, а випечений домашній хліб із житньої чи вівсяної муки, згодом – із пшеничного борошна або ж куплений виріб (дет. див: Хібеба 2018а; про назви весільного печива див. також: Хібеба 2018b). Зокрема на Турківщині в I пол. XX ст., як зафіксував В. Кобільник, *короваєм* називали домашній хліб, який спеціально випікали значно більшим за інші хліби: „На кілька днів перед весіллям приготівляють їду. Печуть більше хліба, до 50 бохонців. Весільного тіста не солять. Роблять один бохонок хліба значно більший, званий «коровай». Печуть його вечір перед шлюбом, і дружба всаджує його на лопаті до печі. Під час весілля май цей хліб своє спеціальне призначення” (Кобільник 2009, 250). З. Кузеля, описуючи весільний обряд на Стрийщині, також відзначив: „Короваю тут не печуть зовсім, а короваєм називають хліб, який купують у місті. «Корогвай» цілком чистий, з разової муки: церемоній при печенню нема жодних, бо печуть його враз з іншими хлібами на весілі” (Кузеля 1908, 129).

Респонденти старшого віку *короваєм* називають буденний домашній хліб, здебільшого неоздоблений, який використовували під час весілля: *буў то'д'і хл'іб / ти'пер кажут коро'вай* (НГс); *зараз ўже кара'вал'і приїш'ли / то пе'чут кара'вал'і / а то'д'і зви'чайний хл'іб і ўс'о* (Іл); *хл'іб / п'росто хл'іб зви'чайний / пот'ім корог'вай пе'кли* (Кр); *хто там знаў коро'вайі 'ран'ше / два хл'іби к'ругл'і спе'чут та і ўс'о* (Ур); пор.: літ. *корова́й* ‘великий пухкий хліб із прикрасами, який печуть на весілля’ (СУМ, IV, 295).

І. Шевчик-Лукавиченко зазначив: „Бойки або «гірняки», як себе зовуть, це вбогий нарід, прибитий тьмою віків, котрий ціле життя не їсть пшеничного хліба, хиба на «річні» великі свята зість «гуску» (булка) або «паску» (пасха) з купчої муки, нарід, що не знає «благодати» природи, що на своїх плечах обірник на гори виносити мусить, щоб у зимі зісти вівсяного «опальянка», колючого і гіркого, як його життя” (Мисевич 1937, 59).

Сучасні респонденти пояснюють відсутність у ті часи короваю – випеченого весільного хліба з прикрасами – тогочасною бідністю, зумовлену низькою врожайністю сільськогосподарських культур, здебільшого жита та вівса, через особливості природного ландшафту Бойківщини: *ко'лис' 'ран'че і коро'вай не пе'кли / ше за того / аш ти'пер'ка ўже / ўже йак буў кал'госп // а 'ран'че / заки ше мойа 'мати / то коро'вайі то'д'і не пе'кли // бо тог'ди 'л'уди не так 'жили / а пос'тавиў на с'ц'іў / тог'ди оден с'тароста / 'л'уди пос'ідали / то од'ным кел'ішком обхо'диў у'с'іх гос'тей // йак маў там 'п'іўтора 'літри гор'іўкы / то вес'іл'а в'ідбу'лос'а / отак 'було // а хл'іб буў 'житний / в'іўс'аний / пос'тавиў на с'ц'іў в'іўс'аний хл'іб і 'житний і с'тароста пок'райаў по кус'кови / по кус'кови і то // а так не 'било та'кого 'їд'ін'а / йак 'зараз / шо ми понак'ладуєм по стол'і / ўс'о / столи г'нуц'а п'ід у'с'ім* (Бк); *то'ди пше'ниці ў нас не 'було / то йак 'було 'житний хл'іб / то пе'кли 'житний // [...] а ти'пер' йе коро'вай / так / торти / та'к'е ў'с'а-ке // а 'зараз то не то / шо 'було ко'лис'* (Лб); – А коровай? – *буўло аш п'із'н'іше // спек'ли хл'іба ў с'воїм пе'чи і ўс'о // пос'тавили по д'воє на 'купу / так пок'рай-али / на'різали / та йої! // не буўло 'ничи* (Лс); *спек'ли св'ії хл'іб / коро'вайу не*

було та'к'ех / йак ко'лис' / йак |зарас коро'вайі пе'чут // нек'ли св'її хл'їб / йо'го к'расно ўбрали тої хл'їб / та ї с хл'їбом ішли // а'би хл'їб буў // хто ко'лис' знаў з'даўна / то по'тому ўже поча'ли так посту'ново-посту'ново зача'ли коро'вайі ве'лик'ї (Мл).

У сучасних бойківських говірках лексема *коровай* демонструє варіативність фонетичну: коро'вай – кора'вай – каро'вай – кара'вай – коро'вал' – кара'вал' – ку'ру'вай; акцентуаційну: кара'вал'ї, коро'вайі; словотвірну: коро'з'вайец' – коро'з'вайчик.

На підставі аналізу текстів про бойківське весілля окреслено семантичну структуру слова *коровай*, яку формують такі компоненти:

– **‘обрядовий хліб нареченого, який наречений чи його гості приносили до нареченої’:**

при'шоў до моло'дой / д'ружба не'се ко'сиц'у / а коро'з'ваї пот'ім при'несут' с'вах'и (Бг); |зарас ве'с'їла |разом // йак окре'мо / то пе'чут два коро'вайі // при'ход'ат |гос'т'ї до моло'дой і при'нос'ат коро'вай / а по'тому об'м'ін'уїут / тої ли'шайут з рушні'ком / а тої заби'райут // а йак'шо |разом / то о'дин коро'вай // і'дут до |росписки / с'тел'ут рушні'к |вишитиї / рушні'кы / п'їт коро'вай рушні'к кра'с'ївий не'сут (Бк); во'ни приїшли |перед |хатоў / то с'тароста вихо'диў і коро'вай с'тавили |перед |хату / і го'р'їўку і ўс'ї с'вати ўгош'чали |перед |хатоў го'р'їўкоў (Мт); то'д'ї там зби'райу'а і їде // на'перет і'дут' по бо'ках д'руж'би і моло'дїї / на'перет їде му'зика / їде с'тароста с коро'вайем / і'дут там т'ї ку'харки / т'ї с'вашики / йак ви ка'жете / з го'р'їл'коїу / з:а'кус'коїу / сп'ївайут' / при'сн'ївуїут' (Лс); йак моло'дїї їшоў до моло'дой / то н'їс коро'вай // ну / а по'тому моло'да їде до моло'дого / тиш коро'вай бе'ре / ве'лик'ї коро'вайі (Рс); Буў коро'вай ў |нейї / і ў н'ого // і в'їн і'шоў за неў і |першиї д'ружба н'їс коро'вай // на |самїї |перет і'шоў д'ружба / по'тому ўже в'їн їшоў / по'том му'зик'е / по'том ўс'ї |л'уде // в'їн н'їс коро'вай до |нейї / і заби'раў їїїї з їїїї коро'вайем // а св'її ли'шаў там (Лб); моло'дїї йак їшоў за моло'доў / не'сли коро'вай / коро'вайнічка не'сла коро'вай // і там коро'вай ўже ли'шали / не б'рали тої коро'вай (Вч);

– **‘обрядовий хліб, який клали на стіл, коли весільні гості нареченої перегороджували дорогу весільним гостям нареченого’:**

пере'городжуїут / пере'городжували |ран'че і |зарас // кла'дут там ст'їў / на стол'ї шо там / кара'вай стоїїт на стол'ї (Лб);

– **‘обрядовий хліб, із яким танцювала коровайнічка (‘жінка, яка на голові несла коровай’), вимагаючи викупу’:**

коро'вай то буў так // коро'вай спек'ли / на коро'вайі / тої коро'вай нама'їели / і йак їшли моло'дїї за моло'доў / не'сла коро'вайнічка на голо'в'ї коро'вай до моло'дойі // там коро'вай к'лали на с'т'їў і коро'вайнічка запла'т'їт ми // с тим коро'вайом гул'ала на под'в'їр'їу коро'вайнічка с коро'вайом на голо'в'ї / на голо'в'ї дер'жала і гул'ала з д'руж'боў // д'ружба дер'жаў / би не ў'пала коро'вайнічка / бо во'на хл'їб дер'жит / коро'вай // і по'тому хо'дили до |хати / і во'на к'лала коро'вай на с'т'їў / і пла'тили / купу'вали (Вч);

– **‘обрядовий хліб, яким батьки благословляли наречених’:**

по'тому захо'дили благосло'вити // та'кож вер'талис'а до |хати ўс'а ро'дина / ц'їлу'вали коро'вай / на коро'вайу в'їнец' / йак'шо моло'д'її / то'то шо на |го'лову (Лб);

– ‘хліб, який приносили до церкви й залишали його священикові після шлюбу’:

короваї само собою нечут / шо несут до церкви / і ў хаті лиш'ейут (Ул); короваї нечут' ўже йак на вес'іл'а і с т'іейі сторони / і с т'іейі сторони / два короваїі // молодий їде с коровайем до молодойі // а ў молодойі теж нечут' короваї і с тим коровайем їдут' ў церкву // коли берут' шл'уба / тої короваї молодойі лишайут' ў церкві (Рп); та короваї пекли // ўби'рали тої короваї так файно ў с'акими к'вітами // староста на рушнику н'іс до церкви // рушник великий / а староста н'іс (ВСт); а ти'пер ўже нечут короваїі до того / до церкви // йак їдут до шл'убу / то їде і короваї несе староста йі'ден короваї / а ў молодойі другий // то йі'ден лиш'ейут ў церкві короваї / а йі'ден берут забирают' ўже йак їдут іс шл'убу до молодойі чи до молодого / то несут то'то // а'бо ў молодого лиш'ейут короваї / а'бо ў молодойі ў церкві // а ти'пер так (Дб); ў н'ого староста / і ў нейі // несут два короваїі до церкви / рушник'і в'ішет'і // в'ін несе в'ід нейі / а в'ін в'ід н'ого // їдут до церкви і тої короваї с'таў'лат на с'толик (Ям); т'реба їти с коровайом до церкви / йі'ден несут п'ерд молодойі (Тр); короваї те'пер несут до церкви / короваї несут до церкви // тої короваї да'їут св'іш'чеников'і там / св'іш'чеников'і да'їут тої короваї (Рс); ўже збирайуц'і до шл'убу / і с корогавайіами так само їдут до церкви (СНб);

– ‘обрядовий хліб із запханими грошима, які мала знайти наречена’ (ці гроші, за бойківським звичаєм, наречена витягала зубами):

принесли короваї / то'тої короваї половину лишали ў молодойі / а половину завертали до своїх л'удей // перекрайували наполовину тої короваї / і ше нав'іт' там г'рош'і п'хали ў тої короваї // мо'лда то'то в'іт'а'гала / зубами вит'а'гала / бо так сил'но п'хали г'рош'і / шо во'на не мо'гла // по'тому то'то перекрайували / половину браў староста с'о'бою до своїх л'удей / тих / шо з молодим // а половину лишали ў молодойі (Дн); то'д'і ўже кла'дут' тої короваї і ўс'і / хто за стол'ом сид'ат' / да'їут' г'рош'і // запи'хайут' ў тої короваї і пот'ім / йак принос'ат' до молодойі / то мо'лда цеї короваї розби'рає і т'і г'рош'і забирає (Рп);

– ‘обрядовий хліб, призначений для розподілу між гостями в обряді «пропою»’:

а короваї пекли тої / шо р'ізали у великому тан'ц'у / то того короваїа р'ізали / розум'ійете // – А що таке великий танець? – великий танець / то кожний йшоў з молодю / кру'тиў коло'мику і кожний г'рош'і метаў // ўже мо'лда по'ч'іпчана / ўже хустка на голо'ві / а то'то (Мт); корогаваї ў про'п'ій р'ізали // то були ў корогавайу три йайці мали бути / то ўже д'ружба маў шу'кати то'т'і йайці // а корогаваї р'ізали на куски та розда'вали ўс'ім г'ос'там (Бг); то'гди йак за'їдут' молодю і то'гди р'іжут' корогаваї // д'ружба а'бо староста / то д'ружба р'іже корогаваї // то'гди три йайці к'лалі / т'реба ше ўга'дати / де йайце йе // шу'кайут' того йайце / та ї бере по кускови д'іл'ат' кожному (Бг); так було шо родина ўс'а пила го'р'іўку со'лотку / то во'ни да'вали г'рош'і і там го'р'іўку пили // а ў нас то'го ни'ма // то не ў нас було // ў йенчому сел'і то так йе / то так шо йе пере'п'ій такиї // викли'кайут' ўс'іх / на'л'айут' йо'му го'р'іўку / в'ін

кляде з'рош'і і там да'їут йа'когос' кара'вал'а на за'куски / і ло'жці з'рош'і (Іл); 'зараз кара'вал' р'іжут у'же / йак да'їут по'дарк'і // у'же да'їут по'дарок на та'р'ілку / і 'каждому ку'сок кара'вал'а // с'тароста да'їе і моло'да // бат'ки там викли'каїут 'тата / 'маму / 'дружбу / 'каждий бе'ре по'дарок // ро'дина да'їе з'рош'і моло'дим / а хто не 'хочи та не да'їе // і да'їут коро'вал' (Іл). На позначення головного весільного хліба, призначеного для розподілу між гостями в обряді «перепую» або в повесільний день фіксуємо низку атрибутивних словосполучень: великий коро'ваї (Гл, Ос), вишчий коро'ваї (Лс), кра'сивий коро'ваї (Ям), фаїній коро'ваї (Ям), за'казуваний коро'ваї (Мш), ко'ро'ваї з гус'ками (СР) та ін.;

– ‘обрядовий хліб, призначений для розподілу між гостями в повесільний день’:

то в'ідійістки у'же 'були / то коро'ваїі р'ізали (Нб); у' не'д'іл'у при'ходила с'воїм чо'лов'іком і там ше зноу' л'уди // ба'гато л'удеї не при'ходило / при'ходила до с'воїейі 'мами / і 'гостилис'а // і тої коро'ваї розк'рай'ували / і 'гостилис'а у' с'воїйі 'мами / і то'гда во'на у'же 'мала п'раво іти до с'воїйі 'мами / ко'ли хо'т'іла (Дн); а по'тому на в'ідійістк'е с'ход'іц'і ро'дина / с'тарос'ти / дру'жби / дру'ш'ки / р'іжут коро'ваї і д'іл'ат тої коро'ваї по ку'сочкови і там у'же ко'ждому / то ка'зали шо в'ідійістк'е // то'же го'стину п'ідго'ту'л'аїут ж'і'нк'е / го'то'у'л'ат // маї'же ц'ілії ден' про'ходило (СНб).

Респонденти наголошують, що сучасний коровай відрізняється від того, що пекли колись: коро'ваї п'еред с'таростоу' сто'їоу' // йе'ден коро'ваї би'у п'еред с'таростоу' // а ти'пер коро'ваїіу' ц'іліх 'сорок // коро'ваї би'у йе'ден / йшли до ш'л'убу / у'с'о (Трл); йак іде моло'диї по моло'ду / то то'д'і коро'ваї в'ін несе св'ії / а п'із'н'іше во'ни 'маїут тоїйі д'і'їчини св'ії коро'ваї // за'казу'їут / була та'ка ж'і'нка ко'лис' // та'к'і ж'і'нки с'тари'ї пек'ли // ну / д'ума'йте / йа'к'і то коро'ваїі? // хл'іб великий спек'ли у' та'к'ії брит'ван'ції велик'ії і у'с'о / в'і'ночки нап'хали і у'с'о // ти'пер коро'ваї у'б'раніі хтозна-йа'кими ле'бед'ами (Крш).

Із випіканням короваю пов'язано чимало вірувань, ворожінь тощо. Зокрема в коровай запікали яйця, які наречені мали з'їсти разом зі шкаралупою, щоб мати багато здорових дітей: к'лали три йаї'ца / а'би з'нати // так дру'жба мау' в'ир'ізати / і моло'диї мау' з моло'доїу з'їісти ш:кара'лупоїу / а'би д'іти 'були здо'ров'і / ба'гато 'було д'ітеї // йа 'йіла ше ш:кара'лупоїу / так йа'зик про'колола // і так тих д'ітеї маї'еш! (Сд).

Існували й „неписані” вимоги до жінок, які брали участь в обрядодії випікання й прикрашання короваю: а коро'ваї пек'ли у' чет'вер у' моло'дого // то с'вах'і пек'ли / то 'чес'ні ж'і'нки / по'р'едні ж'і'нки // та'к'і / йа'к'і мо'зли спе'чи // мо'лдого 'мама да'вала на коро'ваї то у'с'о // а с'вахи при'ходили с 'цукром / а'би 'було моло'дим 'солодко (Бг); у' нас йак коро'ваї пел'чут' / то у' нас та'к'і ж'і'нки пел'чут' / мо'лодиці / од'ружен'і (Рп). Пекти коровай забороняли вдовицям, розлученим жінкам, вагітним: у'до'виціу не б'рали // во'на с'а і не п'хала д'уже / бо то / 'кажут / у'до'виці і та'к'е-та'к'е // і не чу'била у'до'виціа / йак с'а чу'били мо'лда з дру'шкоу // дру'шку мо'гла чу'бити / мо'лду н'е (Вч); у'до'ва н'е / н'і до в'і'нка / н'і до коро'ваїа / н'і до 'чого (Бг); тої коро'ваї 'мала м'ісити 'мама зачи'нати // сест'ра 'мала 'бути заму'ж'на / а'би не у'до'виції // а дон'ка 'була та'ка велика / шче д'і'їчинка / сест'ра м'ісила (Сд); – А вагітна могла місити? – н'е / бо т'ешко

ж'ін'кам (Сд); *йак йа же'нила сина / йа зак'ликала с'вою ку'му і ми вобид'ві пек'ли // не ўдо'виц'а майе п'чи коро'ваї (Мж).*

Цікаво, що, за бойківським звичаєм, хоча і є спеціальна жінка, яка випікає коровай, проте тісто має замішувати дівчина: – Хто пік коровай? – *кухарка п'че коро'ваї / але майе м'ісити д'іўчина а'бо сист'ра майе м'ісити (Глбк).*

Коровай заборонено пекти в так звані пісні дні – у середу та п'ятницю: *в'іўторок / чет'вер і субота та'к'і були дн'і п'чи коро'ваї // шоб п'існий // і ў п'ятниц'у / кажут / зр'іх пек'ти (Бг); ў чет'вер ли'шен' пек'ли коро'ваї / ў скоромній ден' / а'би не ў п'існий // а приво'зили ўже ў суботу до моло'дой коро'ваї (Бг); коро'ваї пек'ли пере'важно ў чит'вер // середу / п'ятниц'у не / бо то п'іс'ні дн'і / так за'ведено (Сд); т'іл'ки ў чет'вер пек'ли коро'ваї (Мж); зи'моў було вес'іл'а / мало л'іто // на м'яс'ниц'і // а ў суботу / кажут / посл'ідний / і н'іх'то ў суботу не ро'биў вес'іл'а (Вч).*

Не можна замішувати короваю в посудині, яка стоїть безпосередньо на землі: *ди'в'іц'і / йак пек'ли коро'ваї / моло'д'ї маў запла'тити / коро'ваї м'ісила // майе бутилка го'р'іўки сто'їати так / йак ўби'райут моло'ду / і нал'ето то'то / сто грам ше нал'ето // і м'ісит / йак'шо м'ісит / коро'ваї / к'лали / йак'шо к'лали / то не кла'дут на зем'лу / там на к'р'ісло та'к'е чи ў д'і'жи м'іс'ім // ўсе шос' ки'дали / на зем'лу так не к'лали (Глбк).*

Випікаючи коровай, бойки спостерігали, чи вдало він випечеться, чи ні; вірили, що від цього залежало майбутнє подружнє життя наречених: *йак с'а гарній коро'ваї ўда'їе / то кажут / моло'д'ата будут д'обре ўжити // і того так / ч'уйіте? / бо йа ўже хо'дила не раз коро'ваї т'і п'чи // ну мойім 'родич'ам / ну росчи'нили / бо коро'ваї с'і не солит / а тако с'а росчи'нит / ну ти'пер на йеїц'ох / моло'ц'і / н'і'чого / х'іба цукру с'і да'їе / а соли си не да'їе / ну то ї д'р'іждж'іў // та то к'істо не к'исне / та ї не к'исне / то ко'мед'їа // ўже ў п'чи зато'пили / мо не та ф'орма / йак на коро'ваї? / ну нич // тої коро'ваї так / йак би му за'кл'ало / йак кажут // там од'ні кажут / з'найіте шчо? / йої / то буде зле / не будут ўжити / бо то коро'ваї нич не їде ў'гору // за'хали ў п'іч / коро'ваїу к'істо ўпаў / н'ийакоїї ф'орми не майе // йолки-мо'талки / шо ро'бити? // д'ругий раз м'ісити // а то ше гет / то було аж ў Дро'гобиц'ім ра'йон'і / то / йа'ке то'то село було? / то'та моло'да в'іт'ам була // но мо д'ругий раз зак'ликали д'ругу су'с'ідку / каже / хо'д'ім / може ви коро'ваї ви'ладите / то не так / йак ти'пер коро'ваї за'ка'зали / то мус ў моло'дого спе'чи коро'ваї // ну і шо / д'умайіте? / ўжили мо оди'найц'іт' р'ік і порос'ходилис'і і ўс'о (Вч); йак ко'лис' ви'роб'л'ели коро'ваї / то ўже не ба'жано було / а'би д'іти р'икали / хо'дили с'у'да-ту'да / бо то не'добре / м'іг бухнути коро'ваї // – А якщо «бухнув» коровай? – то ўже ка'зали / шо не'добре жи'т'е буде моло'дим // ста'ралис'а / а'би в'ін буў фаї'нен'киї / глад'киї // д'уже ко'сиц'ами ўби'рали (Бг).*

У бойківських говірках фіксуємо аналітичні назви дво'повер'ховіи коро'ваї (Лк, Тр), дво'повер'ховіи кара'вал' (Лл) 'коровай, що складається зі двох хлібів, складених один на один, що, очевидно, символізувало єднання двох родів: *а йа п'чу ў чит'вер // ў чит'вер йа пек'ла / шоби за'несла ў п'ятниц'у // бо во'ни при'ходили / х'т'іли по'ма'гати // ну йа м'ус'іла кара'вал'і нести ў п'ятниц'у // йа пек'ла два / моло'дому і моло'д'її // ў п'ятниц'у йа не'сла // а то т'аш'к'і кара'вал'і /*

дваповер'хов'і // то'д'і ўже йак моло'дойі с'а ли'шиць / а моло'дому п'іс'лалі х'лоп-ца / шоб в'ід'н'іс // ран'ше дару'вали моло'д'ії / йак на вес'і'л'а про'сила // йа с'а в'ід'а'вала / зам'іж вихо'дила / м'ойа сист'ра (Гл); 'зараз коро'ваї за'казу'ють / та'к'ія двоповер'хов'ий (Тр). У "латканках" виявляємо коро'г'вайец', коро'г'вайчик, коро'вайко та ін.

Зі значенням 'випікати та прикрашати коровай' в обстежених говірках фіксуємо такі назви: *пек'ти, пе'чи, вип'ікати коро(а)(є)ваї* (б.н.пп.), *го'товити коро'ваї* (Гл), *лагодити коро'г'ваї* (Пт), *ро'бити коро'г'ваї* (Нб), *вироб'л'ети коро'г'ваї* (Бг), *ўби'рати коро'ваї* (ВСт, Гл, Кз, Мж, Мл, Снб, Ул), *приби'рати коро'ваї* (Ям), *прикра'шати коро'ваї* (Мт, Рп), *прик'рашувати коро'ваї* (Вч), *од'івати коро'ваї* (Лс), *ма'йети коро'ваї* (Вч) та ін.; 'ділити коровай між усіма гостями' – *д'ілити коро'ваї* (Б, Гл), *к'райати коро'г'ваї* (Кз, Ос, Сл, Снб), *р'ізати коро(є)ваї* (Вч, Гл, Лс, Мт, Нб), *розр'ізати коро'ваї* (Рп), *розр'ивати куру'ваї* (Вл) та ін.

Лексему *коро'ваї* засвідчено як компонент стійкого словосполучення *за'гул'увати коро'ваї* 'розпочинати весільне святкування, танцюючи коломиюку (про наречену і друзів)': *а коро'ваї за'гул'у'ють // моло'диї з дру'жбоў коро'ваї за'гул'у'ють / і там ўже / там тан'ц'у'ють у моло'дого / так забаў'л'айу'ц'а // моло'д'і / і ўже стар'і так'і при'ходат // то ў моло'дого / а моло'д'і ўже їдут по со'рочку до моло'дойі // ну і там при'ход'ат ж'ін'ки / о'там та'ке ў'с'ако // – Коровай «загулюють»? – ну коро'ваї / в'іс'і'л'а почи'найец'а / почи'найец'а в'іс'і'л'а // – Це особливий танець? – ну та'к'ий / коло'м'й'ка / три |рази ў йі'ден б'ік // ту ў нас в'іс'і'л'а ро'били / там то скоро'тили / бо то т'реба дв'і го'дини то в'іс'і'л'е іде |наше // ну і то во / і то'д'і ўже йшли по со'рочку / ў'з'али со'рочку / і ўже там с'а по'гостили ў моло'дойі / і п'ішли ўже на коро'ваї (Вч); а також: *за'бава с коро'ваї*ем 'повесільний обряд, під час якого розподіляють коровай' (Гл), *коро'ваї на стол'і* 'весілля' (Пт) та ін.*

Спорадично в досліджуваних говірках назва *коро'ваї* функціює зі значенням 'передвесільний вечір', утворена в результаті метонімічного перенесення 'весільний хліб' → 'обряд': *а ў моло'дого коро'ваї буў / х'лопц'і по со'рочку зби'рали / то було ў поне'д'ілок / а в'іў'торок ўже вес'і'л'а |било // по'тому моло'да до'м'іў не йшла аж |тижден' (Вч); ў поне'д'ілок чу'билис'а і биў коро'ваї // то ў моло'дого коро'ваї / і ў моло'дойі / йа'ку хто з'могу моў / так музику си най'нали // йак дес' |дал'ше буў моло'диї в'ід моло'дойі / то з'найіте / то ўже запро'сили |музику / |музика з'рала і тан'ц'у'вали / по'том при'ходили х'лопц'і по со'рочку / а то'то // а йак то'то / а ў моло'дого коро'ваї буў / х'лопц'і по со'рочку зби'рали / то було ў поне'д'ілок / а в'іў'торок ўже вес'і'л'а |било (Вч); ў поне'д'ілок коро'ваї / а в'іў'торок вес'і'л'а // по'тому ў |середу коро'ваї / ў ч'іт'вер вес'і'л'а / так |було (Вч); дру'шка |каже / там прив'і'талас'а // слава І'сусу Хри'сту! / слава |Богу на'в'і-ки! // п'росит моло'да / п'рошу йа / |бести при'йшли |нис'ка на коро'ваї / |заўтра на вес'і'л'а // і ц'ілу'вала ўс'іх ж'і'нок / хто ў |хат'і буў / ж'ін'кы // [...] ше ї поц'і-лу'вала чо'лов'іка йа'кого // а пак моло'да / п'росит дру'шка / п'рошу йа / |бести при'йшли |нис'ка на коро'ваї / |заўтра на вес'і'л'а // так про'сили // то та'ке ін-те'ресне |було (Вч).*

Аналізоване слово слугувало основою для творення атрибутива – назви жінки, яка несе на голові весільний хліб, а також бере участь в обряді покривання наре-

ченої головним убором заміжньої жінки: *коро(г)ваїниця* (Мж, Тхл); демінутив *короваїничка* 'тс.' (Вч): – Кого запрошували за «коровайничку»? – *йа'кас' з ро'дини* | *била* / *чи* | *може йа'ка бра'това* / *чи сест'ра* / *чи йа'ка* / *бо короваїничка во'на ўже по'том моло'ду поў'йазувала* // – «Коровайничка» пов'язувала? – *короваїничка* / *бо йа са'ма то'же короваїничкоў* | *була* (Вч).

На західній Бойківщині зафіксовано назву чоловіка, який на голові несе для нареченої зав'язані в хустину коровай, гроші, барвінкові вінки (Мисевич 1937, 19), – **підкоровайник**, мотивація якого прозора.

У говірці села Головецько Старосамбірського району засвідчено дериват *короваїчик* в аналітичних назвах: *ма'лен'кий короваїчик*, *ме'нший короваїчик*, *неве'личкий короваїчик* 'весільний хліб, який беруть до церкви або ж на якому несуть рушники'; а також: **малий коровайчик** на позначення хлібного виробу як викупу для хлопця, який сидів за весільним столом, не пускаючи *бояр* (Мисевич 1937, 25).

У деяких селах засвідчено спеціальні назви для нижньої частини короваю (*по'дешва*, *по'дешва з'долу*), яку часто віддавали музикантам: *р'їзали короваї* / *а по'дешву музи'кантам* / *по'дешву з'долу* (Мт), хоча деякі інформанти наголошували на цілісності короваю; пор.: – Як називали нижню частину короваю? – *н'е* / *то йе спло'шний корогаї* (Кз).

Оздоблювали коровай квітами, зокрема барвінком, миртом, аспарагусом, васильками та ін., які часто покривати сухозліткою (золотистий порошок): *а ў суботу* / *ко'ли ўже р'їжут б'їр'в'інку* / *пе'рше ўби'райут моло'ду* / *а по'тому ўби'райут кара'ваї ў'с'акими цв'їтами* / *б'їр'в'інком* (Лб); *корогаї прикра'шали і бар'в'інком* / *і м'їртоў прикра'шали* / *знайіте* / *та та'к'і к'в'їти гар'ні куп'л'али* / *за'тикували у корогаї* (Мт); *корогаї прикра'шайут' пе'реважно к'в'їтами* // *йа'к'шо ў'зимку* / *то ш'тучн'і к'в'їти* / *а йа'к ў'л'їтку* / *то б'їл'ше бар'в'інок* // *ўйут' з бар'в'інку в'їнок і кла'дуть ўсе'редину* / *а по'т'ім к'в'їти* // *по'т'ім в'їнок брали і кл'али йо'го* / *шоб в'ін ви'сушуваўс'я* / *по'т'ім моло'дим ў' поду'шку заши'вали* (Рп); – Як прикрашають коровай? – *к'в'їтами* // *шпа'рагус кла'дуть* / *і та'к'і к'расно шо ўби'райут* (Ур).

Часто оздоблювали коровай штучними квіти, які номіновано *к'в'їти* (Мт), *ко'сиці* (Бг, Пт), *кол'оров'і руж'ї с па'перу* (Нб), *папе'ров'і руж'ї* (Ос): *ро'били корогаїї* // *от йа'к йа Ми'хаїлови пек'ла корогаї* / *ну то фаїн'ї корогаї йа пек'ла* / *с к'їста* / *та'к'і фаїн'ї* // *йа'к'і ўже ми'н'ї фаїн'ї корогаїї спек'ла то'та во* / *шо пек'ла с Пе'рег'ін'с'ка ж'їнка* // *ну йа'к'і ўже фаїн'ї корогаїї спек'ла була то'гда* // *ус'ек'і с па'перу* | *н'їби ро'били та'к'і руж'ї кол'оров'і* (Нб); – Як прикрашали коровай? – *ну* / *так* / *йа'к ти'перка* // *руж'ами та'кими ви'сокими* // *то'же с па'пер'їу* / *але не так* / *знайіте* / *тон:о* / *йа'к ти'пер б'їл'ї* / *лиш ус'а'кун'к'і-ўс'а'кун'к'і* // *чер'вон'е* / *зелен'е* | *було* / *ў'с'аке-ў'с'аке* (Ос).

Звичай запихати в коровай застромлене на паличці яблуко зберігся від початку ХХ ст. (Левинський, 113); *запи'хали ў куру'ваї йа'пка* // *та'к'і во поро'били пати'чки* / *запи'хали йа'пка на пати'чках* // *пати'чок об'мотали йа'ким па'пером кв'їт'ним і там на чубок йа'бк'їу на'клали і то ў куру'ваї позапи'хали* / *позапи'хали* // *прибрали куру'ваї* / *бо йа'к са'мий?* // *прикра'силиси* / *там йа'кус' к'в'їтку запи'хели* // *та да'вали* / *може по п'їет'* / *по ш'їс'т' йа'пк'їу* // *куру'ваї не би'ў ве'ликий* / *там сто'їаў пе'ред ста'ростоў* (Трл) та ін.

Коровай прикрашали, обв'язуючи:

– стрічкою (л'ента, бинда, с'тончка): а ж'ін'к'и та'к'і ўби'райут ко'сиц'у і тої коро'гдаї так уби'райут / л'ентоїу об'їезуїут / і шна'рагусом / к'в'ітами ўби'райут // і ўже од'на не'се коро'гдаї / а д'руга ко'сиц'у не'се (Мж); а шче с'тончкоў атласноў ши'рокоў так об'їезували коро'гдаї тої наў'коло / а з'верха к'в'іти // ўни'зу бар'в'іночку (СНБ);

– рушником: коро'гдаї вигл'а'даў / то та'койі величи'ни та'киї хл'іб / і так коро'гдаї опе'р'їзували рушн'іком / і так йо'го тої / і при'крашували // та'к'і ро'били к'в'іти / та'к'і спец'їал'но ку'пуїес'ї штучн'ї к'в'іти / і так ўби'рали коро'гдаї // – Робили прикраси з тіста? – не / ў нас не // ў нас тої коро'гдаї сам / йак в'ін с'печениї / то на н'ім йе при'краси // там та'к'і п'ташки в'їробл'яїут / та'ке шос' / але то в'їт'ак позап'їхайут то'то / к'в'іти / шо ї не в'идно то'го // – То п'ташки роблять з тіста і разом з коро'гдаєм запікають? – та / пе'чут разом з ним // та'ке шос' та'ке / а'би ўже ч'исто хл'іб не гла'дон'киї // а'би шос' та'ке було (Кз);

– крайкою ('тканий жіночий пояс'): ше п'ї'коро'гдаїа так в'їд'р'їзували ку'сочок // та'киї ку'сок / і так / бо то йе та'ке к'райкоў / з'найїте / край'ки даўн'ї // так коро'гдаї ко'лис' к'райкоў ўб'рали // к'райка та'ка / ну даўн'а / не те'пер'їшна // коро'гдаї з'боку так то ў'с'о ўб'ранїї і з'верх'ї т'рошечки шна'рагусу шос' па'ру к'в'іточок // і йак'шо то'ту к'райку заби'рали / то по'том / ч'уйїти / ли'шили ка'валок коро'гдаїа так четве'р'тину і зав'ївали ў ту са'му к'райку (Глбк).

Деякі респонденти детально описують, як саме прикрашали весільний хліб: йо'го при'брала кра'с'їво / ше там ў'с'ак'ї п'ташки / при'брала к'їстом // м'їсила к'їсто ок'ремо так / бар'в'інок с'а ўп'їнало там з'верху по'межи то // і кра'с'їв'ї та'к'ї коро'гдаїї // – Що це за «пташки»? – та йа так л'ї'нула с' к'їста // йа по'пекла йїх на то'му / а по'тому с'їрн'їчок ў'д'їну / бо в'ін би с'а не ўт'римаў / го'луби два насе'р'єдин'ї коро'гдаїа / а по'тому ту та'к'ї в'їночки кра'с'їв'ї / та'к'ї па'ц'ор'ки пекла то'же // по'тому так кра'с'їво об'горну / об'горну // то та'к'ї кра'с'їв'ї коро'гдаїї / не так / йак з'араз спе'чут / там то'ту ко'су ви'плетут і ў'с'о (Бк); а тї'пер ўже коро'гдаїї пе'чут // ви'п'їкаїут коро'гдаїї ў'с'ак'ї // та то п'ташк'ї на т'їм коро'гдаїу ви'п'їкан'ї / та то при'бранїї та'киї ве'ликиї шо то'то (Дб); та та'киї во кра'с'ївїї / тї'пер' кла'дут го'луби / то ше запи'хайут / а то'д'ї н'ї / то'д'ї с'а нало'мїло та'ких ви'соких тих п'рутик'їў з' вербы / ф'айно с'а обва'вило / то'д'ї с'а м'їсило к'їсто і то с'а обра'б'їувало с' та'кими ў'с'ак'їми р'ї'ж'ками на тої б'їк / і на тої б'їк / і то'то с'а запи'хало // йак ўже спеклос'а коро'гдаї / запи'халос'а у коро'гдаї і ў'с'о (Вч); йа пе'чу каравал'ї / пок'лали на руш'ник і так несли // а то'д'ї хл'іб заўй'а'зоў ў хустку і так несли // йа пекла два каравал'ї / то молод'одому и'накше / молод'її и'накше // а то'му шо так йе / йа молод'її пекла ан'гела / і доў'кола к'в'іти / вино'град // а молод'одому ко'шик с' ц'в'ї'тами // молод'її т'реба / шоб хоро'ниў ії ан'гел (Л); сест'ра за'м'їшувала тої коро'гдаї / ми при'шли / поро'били к'в'їточки / мол'ац'ї'а / йак пе'чут коро'гдаї / а'би ў'даўс'а // часто ро'біу с'уботу ве'с'їл'а / то ў чит'вер пекли коро'гдаї (Бг); ос' рош'чинемо / та ї дал'ї / за'м'їсимо / ви'робл'ейемо то'ти бурош'ки / йаїц'а там кла'дут / бо по'тому ви'р'їзуїут // то'то ва'рен'ї йаїц'ї кл'али // а по'тому / йак ви'р'їзуїе молод'її / д'ружба ви'р'їзуїе / та ї то'гда то'то йаїце обл'уш'чит /

к'райут і ʒос'ц'ац'і тим йай'цем // і то'т'і ко'сиц'і / і стибил'ц'і з о'зимого ʒжита так поскла'дають / с'тончкоў об'їежжут тої коро'г'вай та'к'ий / кар'зи по'робл'ат на чотир'ох ʒбоках // і'дуть / сп'ївайут (Мж); с пр'їсного т'їста робили / не с' того та'кого др'їж:о'вого / а с пр'їсного т'їста // виробл'али ʒголуби / кв'їточ'ки / листоч'ки // обоўїас'ково ʒмус'їло ʒбути з:ер'на колос'ки / бо то символ'їзувало дос'таток молод'дой с'їм'її (Кр); ну та то на коро'г'вайї / йак пе'чут / та'к'і ў'с'ек'і кривул'к'е // йа'к'їс' там листоч'к'у / кв'їточ'к'у в'їроблен'ї з ʒк'їста // то та'к'е робили і там прил'їпл'ували з'верх'ї / і йак то с'ї пек'ло / то во'но та'ке со'б'ї ф'айне вигл'адало // помас'т'ет то'то / аби ʒжоўте ʒбуло / жоўт'ком тим мас'тили / йак пе'чут // а ʒзараз ў'же робл'ат з ʒїноого ʒк'їста / с кр'ем'ового (СНб).

На позначення спеціально випечених із тіста виробів для оздоби короваю фіксуємо назви: ʒангел (Іл); коло'соч'ки (Б), коло'соч'ки пше'ниц'ї (Кз, Лс); лист'ки (Ур), листоч'ок (Лк), листоч'ки(у) (Кр, СНб); кв'їти (Вч, Іл, Кз, Лс, Прг, Рп, СНб), кв'їточ'ки(у) (Кр, Лс, СНб), ц'в'їти (Лб), ʒкошик с ц'в'їтами (Іл), ʒбу'кет (Вч), ʒруж'ї (Кс); вино'град (Іл); п'таш'ки(е, і) (Бк, Вч, Дб, Кз, Мл, Ул, Яс, Ям), п'таше'н'ата (Б, Кз, Ул, Ям), п'тах'ї (Вч), ʒголуби (Бк, Вч, Кр, Прг, Цн), ʒголуби два насе'редин'ї (Бк), ʒкурїата (Мл), ʒлебед'ї (Крш); в'їночки (Бк, Крш), в'їнчки (Кс); дожд'ж (Вч), ʒго'рошички (Б), пац'ор'ки (Бк); ʒкоса (Бк, Вч), ʒко'сич'ки (Кс, Ос, Сд); кривул'к'у (СНб) та ін.

На Бойківщині короваї часто прикрашали кількома запеченими в тісті гілочками, які називають саш'ки: коро'вай пек'ли / по'тому саш'ки / ну та коро'вай пек'ли і по'тому та'к'ї саш'ки / та'к'ї на'мотували / та'к'ї коро'вай кра'сивий буў // саш'кы та'к'ї / з'їлоч'кы ʒк'їстом за'печен'ї // то'то ок'ремо пек'ли (Вч); стрипан'к'е: с ʒк'їста лїше / з'найїте / та'к'ї ʒбули чотир'и / ʒзабїють пати'чок і ў'же ʒпекар пе'че та ї там та'к'ї стрипан'к'е з ʒк'їста ʒбули // а то'то так у'б'їўють ў'же йа'койус' л'енточкоў а'бо и'чо / н'їби то не ʒвидко / шо то з ʒк'їста // і та'к'ї коро'г'вайї ʒбули // а в'їт:ак у'же то'то заст'ромл'ат та в'їт:ак у'же ʒруж'ї // пати'ч'к'е / бер'в'їнок ʒнизом (Ос); рога'чки, рога'тинки (Гл): ў'брали та за'пїхали та'к'ї рога'чки / на'в'їшували л'ент'їў та ў'с'аких ʒруж'їў / шо ў' го'род'ї рос'тут' / та ї з'рош'ї на'п'хали (Гл); з з'рушки чи з чо'го-небуд' / три ʒз'їлки та'к'ї // і туд'а на т'ї з'їлки пови'вали т'їсто / так др'їбон'ко-др'їбон'ко / др'їбон'ко та'кими рога'тинками (Гл); ʒк'їчки: коро'вай пек'ли / зама'йели ʒк'їчками р'їжними / бу'к'ет в'їт:у і в'їт:у по'напїнали та ї ў'с'о (Трл).

Обрядовий контекст використання весільного хліба – короваю – в обстежених бойківських говірках демонструє розгалужену семантичну структуру лексеми, виявляє тенденцію до творення словотвірних дериватів з обрядовим значенням (коро'вайниц'я, підкоровайник та ін.), семантичних дериватів (коро'вай 'обрядовий хліб', коро'вай 'передвесільний вечір' та ін.), демінутивів (коро'вайничка, коро'вайко та ін.), а також компонування сталих словосполучень (за'гул'увати коро'вай, за'бава с коро'вай'ем та ін.). Аналізоване слово слугує основою творення аналітичних назв (дво'поверх'овий коро'вай, од'ївати коро'вай та ін.) та засвідчує варіативність на різних мовних рівнях.

Мережа обстежених населених пунктів

- Б – Бабино Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Бг – Богрівка Богородчанського р-ну Івано-Франківської обл.
Бгт – Багнувате Турківського р-ну Львівської обл.
Бк – Боберка Турківського р-ну Львівської обл.
Бкв – Буковець Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Бл – Біласовиця Воловецького р-ну Закарпатської обл.
Бн – Бачина Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Бнв – Беньова Турківського р-ну Львівської обл.
Бр – Бориня Турківського р-ну Львівської обл.
Бс – Бусовисько Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Бт – Бітля Турківського р-ну Львівської обл.
Бч – Біличі Старосамбірського р-ну Львівської обл.
В – Воля Старосамбірського р-ну Львівської обл.
ВБ – Верхій Бистрий Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
ВВ – Верхнє Висоцьке Турківського р-ну Львівської обл.
ВВл – Велика Волосянка Старосамбірського р-ну Львівської обл.
ВВт – смт Верхні Ворота Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Вл – Волосянка Сколівського р-ну Львівської обл.
Влв – смт Воловець Закарпатської обл.
Влс – Волосянка Великоберезнянського р-ну Закарпатської обл.
ВЛн – Велика Лінина Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Влж – Верхній Лужок Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Влк – Великосілля Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Влш – Волошиново Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Вн – Винники Дрогобицького р-ну Львівської обл.
ВС – Верхній Студений Міжгірський р-н Закарпатської обл.
ВСт – Верхня Стинава Сколівського р-ну Львівської обл.
ВСш – Велика Сушиця Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Вч – Вовче Турківського р-ну Львівської обл.
Вш – Вишків Долинського р-ну Івано-Франківської обл.
ВЯб – Верхня Яблунька Турківського р-ну Львівської обл.
Гв – Гвоздець Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Гк – Галівка Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Гкл — Гукливий Воловецького р-ну Закарпатської обл.
Гл – Головецько Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Глб – Глибока Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Глбк – Глибоке Богородчанського р-ну Івано-Франківської обл.
Гр – Грозово (Грзова) Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Грб – Грабовець Сколівського р-ну Львівської обл.
Гт – Голятин Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Д – Дидьова Турківського р-ну Львівської обл.
Дб – Доброгостів Дрогобицького р-ну Львівської обл.
Дз – Дзвиняч Богородчанського р-ну Івано-Франківської обл..
Дл – м. Долина Івано-Франківської обл.

- Дн – Дністрик Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Ж – Жукотин Турківського р-ну Львівської обл.
Жд – Жденієво Воловецького р-ну Львівської обл.
Жп – Жупани Сколівського р-ну Львівської обл.
Зб – Зубриця Турківського р-ну Львівської обл.
Зв – Завадка Сколівського р-ну Львівської обл.
Звд – Завадка Воловецького р-ну Закарпатської обл.
І – Ісаїв Турківського р-ну Львівської обл.
Із – Ізки Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Іл – Ільник Турківського р-ну Львівської обл.
Кз – Кузьминець Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
Кзв – Козеве Сколівського р-ну Львівської обл.
Кзк – Козаківка Долинського р-ну Івано-Франківської обл.
Кк – Кривка Турківського р-ну Львівської обл.
Кл – Келечин Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Км – Комарники Турківського р-ну Львівської обл.
Кр – Коростів Сколівського р-ну Львівської обл.
Крн – Кринята Турківського р-ну Львівської обл.
Крш – Крушельниця Сколівського р-ну Львівської обл.
Кс – Красне Рожнятівського р-ну Львівської обл.
Кт – Катино Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Кч – Корчин Сколівського р-ну Львівської обл.
Л – Лолин Долинського р-ну Івано-Франківської обл.
Лб – Либохора Турківського р-ну Львівської обл.
Лбх – Лібухова Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Лв – Лавчне Сколівського р-ну Львівської обл.
Лг – Луги Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
Лз – Лозянський Міжгірського р-ну Львівської обл.
Лк – Луквиця Богородчанського р-ну Івано-Франківської обл.
Лм – Лімна Турківського р-ну Львівської обл.
Лк – Лісковець Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Лп – Лопушанка Турківського р-ну Львівської обл.
Лпв – Липовиця Рожнятівського р-ну Львівської обл.
Лпш – Лопушне Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Лс – Лосинець Турківського р-ну Львівської обл.
Лт – Латірка Воловецького р-ну Львівської обл.
Лц – Лецівка Рожнятівського району Івано-Франківської обл.
Мжг – смт Міжгір'я Закарпатської обл.
Мж – Міжгір'я Богородчанського р-ну Івано-Франківської обл.
Мл – Мельничне Турківського р-ну Львівської обл.
Мр – Муроване Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Мт – Матків Турківського р-ну Львівської обл.
Мх – Махнівець Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Мхн – Мохнате Турківського р-ну Львівської обл.
Мш – Мшанець Старосамбірського р-ну Львівської обл.

- Н – Нижнє Самбірського р-ну Львівської обл.
Нб – Небилів Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
Нв – Новоселиця Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
НГс – Нижнє Гуснє Турківського р-ну Львівської обл.
Нд – Недільна Старосамбірського р-ну Львівської обл.
НРж – Нижня Рожанка Сколівського р-ну Львівської обл.
Нч – Нагуєвичі Дрогобицького р-ну Львівської обл.
НЯб – Нижня Яблунька Турківського р-ну Львівської обл.
Оп – Опорець Сколівського р-ну Львівської обл.
Ор – Орів Сколівського р-ну Львівської обл.
Орв – Орявчик Сколівського р-ну Львівської обл.
Ос – Осмолода Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
Пг – Погар Сколівського р-ну Львівської обл.
Пд – Підгородці Сколівського р-ну Львівської обл.
Пдс – Підсухе Дрогобицького р-ну Львівської обл.
Пк – Побук Сколівського р-ну Львівської обл.
Пл – Плав'я Сколівського р-ну Львівської обл.
Пр – Присліп Турківського р-ну Львівської обл.
Прг – смт Перегінське Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
Прс – Присліп Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Пт – Петранка Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
Рз – Розлуч Турківського р-ну Львівської обл.
Рк – Рекіти Між гірського р-ну Львівської обл.
Рп – Ріп'яна Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Рпн – Рєпиннє Між гірського р-ну Закарпатської обл.
Рс – Росохи Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Рч – Річка Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Св – Свидник Турківського р-ну Львівської обл.
Сд – Саджава Богородчанського р-ну Івано-Франківської обл.
Сбч – Стрільбище Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Ск – Солуків Долинського р-ну Івано-Франківської обл.
Скл – м. Сколе Сколівського р-ну Львівської обл.
Скт – Скотарське Воловецького р-ну Закарпатської обл.
Сл – Сливки Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
Слв – смт Славське Сколівського р-ну Львівської обл.
См – Соєми Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Сн – Сенєчів Долинського р-ну Івано-Франківської обл.
СНб – Слобода-Небилівська Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
СР – Стара Рєпа Старосамбірського р-ну Львівської обл.
СС – м. Старий Самбір Львівської обл.
Ств – Старява Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Стр – Стрільки Старосамбірського р-ну Львівської обл.
Стрг – Стригальня Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
Сх – Східниця Дрогобицького р-ну Львівської обл.
Схд – Суходіл Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.

Сш – Страшевичі Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Сщц – Сушиця Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Т – Тур'є Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Тв – Тершив Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Тн – Торунь Між гірського р-ну Львівської обл.
 Тр – Труханів Сколівського р-ну Львівської обл.
 Трл – Терло Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Тс – Тисовиця Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Тсв – Тисів Долинського р-ну Івано-Франківської обл.
 Тх – Тухолька Сколівського р-ну Львівської обл.
 Тхл – Тухля Сколівського р-ну Львівської обл.
 Тш – Тишівниця Сколівського р-ну Львівської обл.
 Тшв – Тишів Воловецького р-ну Закарпатської обл.
 Тшк – Тюшка Міжгірського р-ну Закарпатської обл.
 Уж – Уріж Дрогобицького р-ну Львівської обл.
 Ул – Уличне Дрогобицького р-ну Львівської обл.
 Ур – Урич Сколівського р-ну Львівської обл.
 Хв – Хашів Турківського р-ну Львівської обл.
 Ч – Чаплі Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Цн – Цінева Рожнятівського р-ну Львівської обл.
 Шм – Шум'яч Турківського р-ну Львівської обл.
 Шн – Шандровець Турківського р-ну Львівської обл.
 Яб – Яблунів Турківського р-ну Львівської обл.
 Яв – Явора Турківського р-ну Львівської обл.
 ЯЗм – Ясениця-Замкова Старосамбірського р-ну Львівської обл.
 Ял – Ялинкувате Сколівського р-ну Львівської обл.
 Ям – Ямельниця Сколівського р-ну Львівської обл.
 Яс – Ясень Рожнятівського р-ну Івано-Франківської обл.
 ЯСл – Ясениця-Сільна Дрогобицького р-ну Львівської обл.
 Ясн – Ясениця Турківського р-ну Львівської обл.

Література

- Кобільник В. (2009), *Матеріальна культура села Жукотин Турчанського повіту. Ч. III. Одяг*, [в:] *Літопис Бойківщини. Перевидання часопису*, вип. 3, ч. 7–9 за 1936–1937 рр., упоряд., підг. до пуб., заг. ред. Р. Данчин [Kobilnyk V., *Materiialna kultura sela Zhukotyn Turchanskoho povitu. Ch. Sh. Obiah*, [v:] *Litopys Boikivshchyny. Perevydannia chasopysu*, впр. 3, ч. 7-9 за 1936-1937 гт. uporiad. pidg. do pub., zag. red. R. Danchyn], Львів, с. 228–243.
- Левинський, Левинський В. *Бойківське весілля в Доброгостові (Дрогобицького повіта)*, [в:] *Матеріали до українсько-руської етнології*, т. X [Levynskiy V., *Boikivske vesilie v Dobrohostovi (Drohobitskoho povita)*, [v:] *Materialy do ukrainsko-ruskoj etnologii*], Львів, 1908, с. 101–120.

- Мисевич О. (1937), *Український весільний обряд у Бойківщині* [Mysevych O., *Ukrainskyi vesilnyi obriad u Boikivshchyni*], Львів.
- СУМ, *Словник української мови*, т. I–X, ред. І. Білодід та ін. [*Slovnuk ukrainskoi movy*, t, I–X, red. I. Bilodid ta in.], Київ 1971–1981.
- Хібеба Н. (2018a), *Номінація весільного хліба в бойківських говірках*, [в:] *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, вип. 68 [Khibeba N., *Nominaciia vesilnoho khliba v boikivskykh hovirkakh*, [v:] *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia filolohichna*, vip. 68], Львів, с. 240–249.
- Хібеба Н. (2018b), *Обрядова функція весільного печива та його мовна проекція в бойківських говірках*, [в:] *Діалектологічні студії. 11. Слово – словник – корпус*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей [Khibeba N., *Obriadova funksiia vesilnoho pechyva ta ioho movna proektsiia v boikivskikh hovirkakh*, [v:] *Dalektolohichni studii. 11. Slovo – slovnyk – korpus*, red. P. Hrytsenko, N. Khobzei], Львів, с. 152–166.

